

Kunnskapsdepartementet
v/Kunnskapsministeren
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår sak nr:

Arkivnr.: 110

Deres ref:

Dato: 3/3-15

STATSBUDSJETT 2016 - INNSPILL FRA NORSK TJENESTEMANNSLAG

Norge har en høyt utdannet befolkning og forskning av høy kvalitet som bidrar aktivt til produktivitet, innovasjon og kompetanse. Derfor bør bevilningene til forskning og utdanning styrkes vesentlig for at vi også i framtiden står best mulig rustet til å motstå eventuelle kriser som kan komme.

Utviklingen med flate kutt er alvorlig for universitetene og høyskolene og forverrer kårene for forskning og utdanning. NTL krever at slike effektiviseringstiltak ikke blir videreført i 2016. Forskning og utdanning er i høyeste grad arbeidsintensive virksomheter. God utdanning innebærer en mellommenneskelig kontakt som bare i mindre grad kan erstattes av nye tekniske løsninger uten at det får konsekvenser for kvaliteten. Forskning er likeledes en aktivitet som krever både kreativitet og konsentrasjon og i begrenset grad blir mer rasjonell av ny og mer effektiv programvare. NTL er bekymret over at flate kutt vil føre til en kontinuerlig og tilfeldig nedbemanning, som lett fører til ineffektiv bruk av ressursene. Kutt i administrasjon gir administrativt merarbeid for vitenskapelig personale, noe som igjen går ut over kvaliteten på forskning og undervisning. Dette er spesielt kritisk i en periode hvor det forventes store strukturendringer og omstilling i utdannings- og forskningssektoren.

Omstillinger og strukturendringer er krevende for institusjonene og ansatte. Noen av institusjonene i sektoren skal nå gjennom andre runde med strukturendringer. Det er derfor nødvendig at institusjonene blir tilført omstillingsmidler slik at kvaliteten i forskning og utdanning ikke blir skadelidende.

Universiteter og høyskoler

Selv om den samlede nominelle bevilgningen til FoU-området øker, fortsetter utarming av universitetene og høyskolene ved at presset på basisbevilgningen blir stadig større. Dette går utover den frie grunnforskningen. Konsekvensen er dårligere arbeidsvilkår for de ansatte ved lærestedene. Grunnforskning er en særdeles viktig aktivitet ved universiteter og høyskoler. Basisbevilgningen må derfor opp på et nivå hvor denne utgjør minimum 80 % av inntektene til universiteter og høyskoler for budsjettåret 2016. Midler til fri forskning initiert av forskerne selv er en svært viktig motvekt mot all programforskningen. Det er langt igjen til at norsk forskning finansielt er på et optimalt nivå.

En eventuell opptrapping av antall studieplasser må følges opp med en satsning på flere vitenskapelige stillinger, samt bygg og vedlikehold slik at universitetene og høyskolene kan rustes til å møte utdanningsbølgen uten å gå på akkord med utdanningskvaliteten.

Universitetene er misbrukere av midlertidige tilsetninger, utover lovhjemlede stipendiat og Post.doc-stillinger. Dette gjelder både administrative, tekniske og vitenskapelige stillinger. Det er

alt for mange som blir gående i årevis på kortvarige kontrakter, ofte knyttet til eksternt finansierte prosjekt. Arbeidsgiveransvaret blir derfor utydelig. NTL mener at det ikke er ønskelig at statlige virksomheter benytter midlertidig tilsetning oftere enn andre virksomheter. For den enkelte tilsatte er midlertidig tilsetning en svært uheldig situasjon. NTL har derfor store forhåpninger til oppfølging av "Rapport om bruk av midlertidig tilsetning i universitets- og høyskolesektoren" datert 2. november 2010.

NTL mener at den individuelle forskningsretten må sikres gjennom avtaler mellom tjenestemannsorganisasjonene og staten. Innholdet i den individuelle forskningsretten må tilpasses ulike institusjoners og miljøers egenart, men også dette må løses i forhandlinger, ikke individuelt.

Forskningsinstituttene

Formålet med basisbevilgningen til forskningsinstituttene er å bidra til å bygge og vedlikeholde høy og langsiktig kompetanse på prioriterte områder. Det burde være en sentral del av norsk forskningspolitikk at basisbevilgningene til alle forskningsinstitutter økes og blir høyere enn i dag.

En fjerdedel av den totale forskningen i Norge utføres i instituttsektoren. I utlandet ligger basisbevilgningene hos tilsvarende virksomheter vesentlig høyere. Enkelte utenlandske institutter har opptil 50-70 % basisfinansiering. Dette innebærer blant annet at norske institutter framstår som vesentlig dyrere enn utenlandske i den internasjonale konkurransen om prosjektmidler. NTL krever at basisbevilgningen må være langt høyere enn hva de er i dag og at basisbevilgningen ikke skal være resultatbasert.

NTL er bekymret for den teknisk-industrielle instituttsektoren. De seneste statsbudsjettene har ikke gitt god nok forutsetning for å svare på de utfordringer samfunnet står overfor med hensyn til forskning og utvikling. Det var positivt at det i 2015 ble en liten økning av basisbevilgningene til de teknisk-industrielle forskningsinstituttene. Men økningen er beskjedne i forhold til hvilke utfordringer disse instituttene har og de øvre instituttarenaene burde også fått en økning.

Samtidig med denne økningen ble det generelt kuttet med 0,6 % på alle poster inkludert basisfinansiering hvor det oppgis at årsaken er "avbyråkratisering og effektivisering". Dette oppleves som et merkelig signal til en sektor som allerede har kuttet sin administrasjon og alltid har tenkt effektivitet på grunn av den økonomiske situasjonen.

Færre oppdrag fra industrien kan lett gi oppsigelser, særlig hos de instituttene som lever av oppdrag for næringslivet. NTL er skuffet over at Regjeringen ikke følger opp tidligere signaler om å styrke instituttene sin posisjon i økonomiske nedgangstider. Dette blir ytterligere dramatisk fordi vi nå står midt oppe i en situasjon hvor betydningen av forskning og utvikling er større enn noensinne. Spesielt burde satsningen på forskning og utvikling innenfor fornybar energi og miljøforskning vært langt større.

Pensjon – overgang fra ytelsesbasert ordning til innskuddsbasert

NTL er kjent med at Helseforetakene og NRK tidligere ble kompensert for økte fremtidige pensjonsforpliktelser (i Statens pensjonskasse) som følge av overgang til ny regnskapsstandard, men det samme er ikke gjort for forskningsinstituttene i samme situasjon.

Flere forskningsinstitutter har meldt overgang fra ytelsesbaserte pensjonsordninger til innskuddspensjoner. Det er liten tvil om at utviklingen drives av regnskapsreglene, som krever at

bedriftene må avsette egenkapital til mulig fremtidige økninger i pensjonspremiene. Statsbudsjettet 2016 må derfor avsette ekstra midler til de forskningsinstituttene som har tjenestepensjonsordning i Statens pensjonskasse slik at de ble i stand til å ivareta sine pensjonsforpliktelser. Samtidig krever NTL at forskningsinstituttene ikke skal føre framtidige pensjonsforpliktelser som gjeld i regnskapene.

Studiestøtten

NTL registrerer at studiestøtten øker noe, men det er likevel langt fram til målet om å gjenreise heltidsstudenten. Stipenddelen av studiestøtten må gradvis økes, og tidligere inngåtte studielån avskrives parallelt. NTL krever en politisk styrt, lav rente på studielån. Samtidig forutsetter NTL at studiestøtten utvides til 11 måneder i året.

Studentboliger

Et godt læringsutbytte krever et helhetlig og inkluderende læringsmiljø som tar hensyn til faglige, sosiale og velferdsmessige forhold. Studentene skal sikres rett til å medvirke til dette. Studentenes velferd skal ivaretas av studentsamskipnadene.

NTL er glad for at det nå blir bygget over 1.000 studentboliger pr år. Det er samtidig et stort udekket behov for nye studentboliger og utbyggingstakten må derfor økes.

Studentboligbygging er et viktig utdanningspolitisk tiltak både for å tilby borteboende studenter en bolig til gunstig pris og for å redusere presset og dermed utleieprisene på det private boligmarkedet. De siste årene har vi sett en stor økning i prisene på det private leiemarkedet, en økning som hverken står i stil med kvaliteten på boligene eller prisøkningen på andre varer.

Statens andel av byggekostnadene til studentboliger har gått betraktelig ned de siste årene, fra 60 prosent i 2005 til ca. 33 prosent i dag. Dette kommer av at man flere ganger har økt rammene for hvor mye hver enhet kan koste å bygge, mens statstilskuddet har stått på stedet hvil. Det er studentene som må dekke dette gapet gjennom økte leiepriser. NTL støtter derfor Norsk Studentorganisasjons (NSO) krav om at statens andel av byggekostnadene må opp til minst 50 prosent.

Studentbarnehager

Studentbarnehager i regi av studentsamskipnadene må fortsatt være et utdanningspolitisk tiltak. Det må derfor bevilges midler over Kunnskapsdepartementets budsjett til drift av studentbarnehager.

Studentbarnehager har utviklet et godt og tilpasset barnehagetilbud i nært samarbeid med foreldrene som er studenter med tilpassede åpningstider til studentenes undervisnings- og praksistider. Studentbarnehagene ligger ofte i gangavstand fra studentboligene, og studentforeldre kan da slippe forsinkende og miljøforurensende biltransport. Studentforeldre gjennom en studentbarnehage få et større og bedre nettverk med andre i samme situasjon. Det vil også være lettere å få til barnevaksamarbeid, gruppearbeid, kollokvier og lignende når foreldrene har barna i samme barnehage.

Studenthelsetjeneste

NTL støtter regjeringens arbeid om å knytte studenthelsetjenesten sterkere til den ordinære helsetjenesten. Det bør inngås avtaler mellom studentsamskipnadene, lærestedene, kommunene og de regionale helseforetakene for å etablere systemer for hvordan studenters psykiske

helsetjeneste skal innrettes. Samtidig er det viktig å sikre videreføring av allerede eksisterende og gode studenthelseordninger ved universiteter og høyskoler som tilbys av studentsamskipnadene.

Livslang læring

NTL har ett todelt syn på livslang læring. På den ene siden er det viktig å støtte opp under målrettede tiltak for voksne med svake ferdigheter i lesing, skriving, regning og IKT. På den annen side savner vi at Regjeringen legger til rette for fullføring av etter- og videreutdanningsreformen. Vi minner om at også universitets- og høyskolesektoren har svært mange ansatte som ikke har høy utdanning. Styrking av mulighetene til etter- og videreutdanning både i form av formell og ikke-formell læring for ansatte i sektoren er viktig.

NTL ber om at følgende må på plass i statsbudsjettet 2016:

1. En styrking av budsjettene til universitetene, høyskolene og forskningsinstituttene
2. Økt satsing på grunnforskning i form av økt basisandel og frie prosjektmidler
3. Flere faste stillinger for å redusere midlertidigheten i sektoren
4. Statens andel av byggekostnader til studentboliger må økes til 50 %
5. 11 måneders studiestøtte

Med hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

Kjersti Barsok
Første nestleder

Thomas Sandvik
Forbundssekretær